

Roll No.

Total No. of Pages : 05

Total No. of Questions : 11

B.Sc. (IT) (2015 Batch) / BBA (2012 & Onwards Batches) /
 MBA/MBA(IB) (2012 & Onwards) / B.Tech.(2011 & Onwards) /
 B. Arch. (2012 & Onwards) / B.Sc. (HMCT) (2011 & Onwards) /
 B.Sc. (MLS) (2011 & Onwards) / B.Com (2011 & Onward) /
 BCA (2011 & Onward) / BRDM (2014 & Onwards) /
 Bachelor in Service Industry Management (SIM) (2014 & Onwards) /
 BMCI (2014 & Onwards Batch) /
 B.Sc. Business Economics (BBE) (2015 Batch) /
 B.Sc. FT (2012 & Onwards) /
 B.Sc. In Catering and Culinary Arts (2015 Batch) (Sem.-1,2)
HUMAN VALUES & PROFESSIONAL ETHICS

Subject Code : HVPE-101

Paper ID : [A1105]

Time : 3 Hrs.

Max. Marks : 60

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES :

1. SECTION-A contains objective type questions carrying TEN marks.
2. SECTION-B contains short answer type questions carrying TWENTY marks.
3. SECTION-C contains descriptive answer type questions carrying THIRTY marks.
4. Attempt ALL questions.

SECTION-A**1. Fill in the Blanks / True/False :**

(a) ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਮਾਨਵੀ ..... ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

वैवाहिक संबंधों में पवित्रता होना मानवीय..... का एक भाग है।

Chastity in conjugal relationship is a part of Human .....

(b) ----- ਦਾ ਅਰਥ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ।

----- का मतलब है सभी के साथ संबंध का भाव होना।

_____ means the feeling of being related to all.

(c) ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ (ਮੂਲ) ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਖ ਅਤੇ ..... ਹਨ ।

निरंतर सुख एवं ..... मानव की मौलिक चाहना हैं।

The basic aspiration of a human being is continuous happiness and .....

[M -10049]

(S-2) 3059

- (d) ਸਵੈ ..... ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੈ।

.....ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਮੇਂ, ਹਮਾਰੀ ਮਾਨਯਤਾओं का उत्तर देने में मदद करती है।

The process ..... helps us to question our own beliefs.

- (e) ਅਧਿਕ, ਘੱਟ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ..... ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।

अधमूल्यन, अकमूल्यन, अमूल्यन ..... के अलग-अलग तरीके हैं।

Over, under- and otherwise-evaluation are different forms of .....

- (f) ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਮੈਂ' ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਇਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।

'मैं' चयन करता है कि सुविधाओं का उपयोग करना है या दुरुपयोग करना है, और शरीर सिर्फ इसके अनुसार कार्यरत होता है।

Self chooses to use or misuse physical facilities and body works accordingly.

- (g) ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਭੌਤਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

समृद्धि के लिए भौतिक सुविधा की पहचान होना आवश्यक है।

Correct identification of the need for physical facility is necessary for achieving prosperity.

- (h) ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪੂਰਵ-ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

सहज-स्वीकृति पूर्व मान्यताओं पर निर्भर होती है।

Natural acceptance depends on the past conditionings.

- (i) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਨਵੀ ਆਚਰਣ ਕੇਵਲ ਸਹੀ ਸਮਝ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

सही समझ से ही मानवीय आचरण में निश्चितता आने की सम्भावना है।

Definitiveness of human conduct is possible only through right understanding.

- (j) ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਸਨੇਹ ਹੈ।

दूसरे को अपने संबंधी के रूप में स्वीकार करना स्नेह है।

The feeling of acceptance of other as one's relative is affection.

SECTION-B

2. ਸਵੈ (ਮੈਂ) ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

मैं (स्वयं) की क्रियाओं को लिखो।

Write about activities of the self.

3. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰ ਪੂਰਕਤਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

प्रकृति में चार अवस्थाएं कौन-कौन सी हैं? ये किस प्रकार एक दूसरे के ऊपर निर्भर और परस्परता में पूरक हैं ? बताएं ।

What are the four orders in nature ? How are they inter-dependent and mutually fulfilling for each other ? Explain.

4. ਆਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ (ਚੱਕਰੀ ਕ੍ਰਮ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਤਪਾਦਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

‘आवर्तनशीलता’ का क्या अर्थ है ? यह उत्पादन गतिविधियों पर कैसे लागू होता है ?

What do you mean by recyclability ? How is it applicable to production activities?

5. ਚਿਤਰਣ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਚੋਣ/ਆਸਵਾਦਨ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

चित्रण, विश्लेषण और चयन/आस्वादन की क्रियाओं को उदाहरण के साथ समझाइये।

Explain the activities of *Imaging*, *Analysing* and *Selecting/Testing* with the help of an example.

6. ਕ੍ਰਿੱਤਗਤਾ (ਸ਼ੁਕਰਗੁਜਾਰਤਾ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

कृतज्ञता का क्या अर्थ है ? अपने जीवन में परस्पर संबंधों को देखते हुए एक उदाहरण दीजिए।

What is meant by gratitude ? Express an example from your life in your mutual relationships.

SECTION-C

7. a) ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਉੱਦਮ ਦੇ ਪੰਜ ਆਯਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

समाज में मानव के प्रयास के पांच आयामों को संक्षेप में समझाइए । हर एक आयाम को परिभाषित भी कीजिये।

Briefly explain the five dimensions of human endeavour in society, defining each term.

OR

- b) ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

प्रकृति में चार अवस्था के स्वभाव को संक्षेप में समझाइए।

Briefly explain the natural characteristics of the four orders in nature.

8. a) ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਪੂਰਵ-ਮਾਨਤਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ?

सहज स्वीकृति का क्या अर्थ है? समझाइये। और अपनी जिंदगी से एक उदाहरण लेते हुए यह भी समझाइये कि यह कैसे हमारी पुरानी मान्यताओं से प्रभावित नहीं होती है।

What do you mean by natural acceptance? Explain. Explain how it remains untouched by our past pre-conditionings with the help on an example from your life.

OR

- b) ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

मूल्य शिक्षा के लिए बुनियादी दिशा-निर्देश क्या हैं? कारण सहित उत्तर दीजिये।

Explain the basic guidelines for value education with reasoning.

9. a) ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦਸ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉ। ਇਹ ਇਛਾਵਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ?

आप अपनी कोई 10 इच्छाओं की सूची बनाइये। इनमें से हर एक इच्छा किस तरह से मैं (स्वयं) से जुड़ी हुई है अथवा शरीर से जुड़ी हुई है यह भी समझाइए।

Make a list of any ten desires of yours. Explain how each of the desire is related to the Self or the Body.

OR

- b) ਸੁਨਯ ਵਿਚ ਇਕਾਇਆਂ ਦੀ ਸੰਪਰਿਕਤਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰ ਕਰੋ।

में (स्वयं) और शरीर के सह-अस्तित्व को संक्षेप में समझाइए।

Explain briefly the submergence of units in space.

10. a) ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਮੈਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹਨ ? ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

आपको 'शरीर' की क्रियाओं और 'मैं' की क्रियाओं के अंतर को समझाएँ। एक उदाहरण का भी प्रयोग करें।

Explain how the activities of the Body are different from those of the Self with the help of an example.

OR

- b) ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਮਾਨਵ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

सम्मान को परिभाषित करें । हम सम्मान के स्थान पर भेद कैसे करते हैं? मानव के लिए सम्मान की न्यूनतम वस्तु क्या है?

Explain respect. How are we generally making differentiation in the name of respect ? Explain the minimum content of respect for a Human Being.

11. a) ਸਰੀਰ, ਮੈਂ (ਸਵੈ) ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਮੈਂ ਦੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

कैसे, शरीर में (स्वयं) का एक साधन मात्र है? 'मैं' की शरीर के प्रति क्या जिम्मेदारी है? समझाइये।

How is the body an instrument of the Self ? What is the responsibility of the Self toward the Body ? Explain.

OR

- b) ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਸਰੋਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਮੱਹਤਵਪੂਰਣ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਆਪਣੀ ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰੋ।

सही समझ के लिए जो प्रस्ताव आता है, उसे जांचने के लिए अपनी सहज स्वीकृति का आधार ही क्यों जरूरी है, कोई बाहरी स्रोत का आधार क्यों नहीं ? अपनी सहज-स्वीकृति के बारे में कोई 3 निरीक्षण बताइए।

Why is it important to verify any proposition for right understanding on the basis of natural acceptance, and not on the basis of any external source ? Write down any three observations about your natural acceptance.